

گفت‌وگو با «مجتبی بهمنی»

عضو هیئت علمی دانشکده مدیریت و اقتصاد دانشگاه شهید باهنر کرمان و مدیر بورس منطقه‌ای کرمان

جایگاه ۷-۵ بورس منطقه‌ای کرمان

در بین بورس‌های منطقه‌ای

در نیمه اول سال ۱۳۹۸ به‌طور متوسط روزانه بیش از هشت میلیارد تومان معامله در بورس منطقه‌ای استان کرمان انجام شده است. بورس منطقه‌ای استان در بین بورس‌های منطقه‌ای در کشور از جایگاه مناسبی برخوردار است. چگونگی استقبال مردم کرمان چه به شکل حقوقی و چه افراد حقیقی، بیانگر این است که مردم کرمان با بورس آشنا شده‌اند و به سرمایه‌گذاری در آن توجه دارند.

دکتر مجتبی بهمنی عضو هیئت علمی دانشگاه شهید باهنر کرمان و مدیر بورس منطقه‌ای کرمان در گفت‌وگو با سپهر اقتصاد کرمان ضمن اشاره به مراتب بالا، می‌گوید از مزایای کارکرد بازار سرمایه این است که هم به توسعه اقتصادی کشور و هم به تأمین مالی و توسعه فعالیت شرکت‌ها کمک می‌کند و از طرفی فرصت سرمایه‌گذاری برای افرادی که نقدینگی دارند و می‌خواهند از آن درآمدی کسب کنند، ایجاد می‌نماید.

او یادآوری می‌کند که ۵ شرکت بورسی که در حدود ۷ درصد ارزش بازار بورس کشور را به خود اختصاص داده‌اند و نیز ۶ شرکت فرا بورسی که بیش از ۷ درصد ارزش فرا بورس را در بر می‌گیرند در استان کرمان وجود دارند. در ادامه به مطالعه این گفت‌وگو دعوت می‌شوید.

عمدتاً عملکرد بورس را براساس اهداف اقتصاد کلان کشور ارزیابی می‌کنند چون در راستای تحقق این اهداف عمل می‌کنند؛ کمک به رشد اقتصادی، کمک به اشتغال، کمک به جمع‌آوری و کنترل حجم نقدینگی، کمک به تأمین مالی شرکت‌ها و کمک به توسعه فعالیت آن‌ها که در واقع همه مزیت‌هایی است که از دیدگاه کلان و منطقه می‌توانیم به آن توجه داشته باشیم؛ از طرف دیگر به دلیل وجود تعداد زیاد خریدار و فروشنده و هم‌چنین شفافیت زیاد بورس، عموماً این بازار را نزدیک‌ترین بازار به بازار رقابتی قلمداد می‌کنند. اصطلاح تالار شیشه‌ای اشاره به همین شفافیتی دارد که اطلاعات با کمترین هزینه و با سرعت بالا، بدون واسطه و دقیق و کامل در اختیار فعالانی که در این بازار هستند قرار می‌گیرد و لذا این یک مزیت بسیار مهمی است که اهداف اقتصاد کلان سریع‌تر و مطمئن‌تر محقق شود. می‌دانید افزایش رقابت موجب افزایش و ارتقای کارایی می‌شود. مطمئن‌ترین و کم هزینه‌ترین راه تحقق اقتصاد مقاومتی به‌عنوان راهبرد درون‌زا کردن و مردمی کردن اقتصاد قطعاً بورس و بازار سرمایه هست. همچنین سالم‌ترین مسیر برای اجرای اصل ۴۴ قانون اساسی و ابلاغیه مربوطه توسط مقام معظم رهبری بازار سرمایه و بورس هست که در این رابطه نقش آفرینی داشته است.

از دیدگاه شرکت‌هایی که در بورس پذیرفته می‌شوند می‌توان عمده‌ترین هدف را امکان‌پذیری تأمین مالی برای آن‌ها قلمداد کرد؛ زیرا تأمین مالی از طریق بورس، کم هزینه‌ترین روش تأمین مالی است. معافیت‌های مالیاتی که شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس دارند و ارزش‌گذاری این شرکت‌ها از طریق بازار از مزیت‌های

در مورد جایگاه بورس منطقه‌ای کرمان به لحاظ زیرساخت‌ها و نیز عملکرد نیمه اول سال ۱۳۹۸ توضیح دهید؟

بورس منطقه‌ای کرمان پنجمین بورس منطقه‌ای در کشور است که از شهریور ۱۳۸۳ فعالیت خود را آغاز کرده است. بدون شک با توسعه نهادهای بازار سرمایه، بورس منطقه‌ای کرمان هم رشد کرده است و نوسانات اقتصادی که در کشور اتفاق افتاده است بر فعالیت بورس منطقه‌ای کرمان و بالطبع بر کل بازار سرمایه تأثیر گذاشته است.

از مهم‌ترین زیرساخت‌های مربوط به فعالیت در بورس، نهادهای بازار سرمایه هستند که عمدتاً از کارگزاری‌ها تشکیل شده‌اند. در بورس منطقه‌ای کرمان تا به حال کارگزاری‌های زیادی فعالیت کرده‌اند و برخی هم تعطیل شده‌اند. به طوری که ۴۱ شعبه، به‌صورت دفتر پذیرش یا آنلاین گروهی داشتیم که اکنون ۲۱ مورد از آن‌ها فعال هستند و مابقی تعطیل شده‌اند. از این تعداد ۱۲ شعبه کارگزاری، ۲ دفتر آنلاین گروهی و ۷ دفتر هم دفتر پذیرش هستند که در شهرهای کرمان، رفسنجان، سیرجان و شهربابک مشغول به فعالیت هستند. به‌زودی دفتر یک کارگزاری در شهر بم هم افتتاح خواهد شد و تأثیرات خود را بر اقتصاد این منطقه خواهد گذاشت. ضمن آنکه موجبات معامله خرما در بورس کالا را فراهم خواهد کرد. به‌طور کلی عملکرد بورس در نیمه اول سال ۹۸ خوب بوده است، به‌طور متوسط روزانه بیش از ۸ میلیارد تومان معامله در بورس منطقه‌ای کرمان انجام شده است. البته به این نکته باید توجه کرد که آمار دفاتری که به‌صورت آنلاین گروهی، دفتر پذیرش و معاملات بر خط هستند جزو معاملات بورس منطقه‌ای کرمان محسوب نمی‌شوند و در این آمار نیامده است، البته اگر این آمار نیز در دسترس می‌بود و به رقم ذکر شده اضافه می‌شد، حجم معاملات را بهتر نشان می‌داد.

به‌عنوان مثال؛ در هفته اول آذرماه معاملات قابل‌توجهی (بیش از ۶ هزار و ۱۱۷ میلیارد ریال) در بورس کرمان انجام شده است که شامل ۹۸ درصد خرید و ۲ درصد فروش بوده است، البته این حجم فقط توسط ۱۲ دفتری که ذکر شد انجام شده است و لذا نوبدبخش حجم معاملات نسبتاً مناسبی در بورس منطقه‌ای کرمان است. از نظر رتبه نیز بورس کرمان بین بورس‌های منطقه‌ای جایگاه مناسبی دارد؛ بعضاً ۵، ۶ یا ۷ که به نظر جایگاه قابل قبولی است، این استقبال بیانگر این است که مردم کرمان چه به‌صورت شرکت‌های حقوقی و چه افراد حقیقی با بورس آشنا شده‌اند، در واقع سرمایه خود وارد بازار سرمایه کرده و به سرمایه‌گذاری در بورس توجه دارند.

مزیت‌های سرمایه‌گذاری در بورس اوراق بهادار چیست؟ لطفاً در مورد اهمیت کارکردهای بازار سرمایه توضیح دهید.

وقتی صحبت از سرمایه‌گذاری در بورس می‌شود، مزیت و اهمیت بورس را از سه منظر می‌توان مدنظر داشت. اولاً، تأثیراتی است که بر کل اقتصاد دارد یا در استانی که بورس منطقه‌ای در آن فعالیت دارد، دوم از منظر شرکت‌هایی که در بورس پذیرش شده و وارد بورس شده‌اند و منظر دیگر، افرادی که به‌عنوان سرمایه‌گذار یا سهام‌دار اقدام به سرمایه‌گذاری در بورس کرده‌اند. از منظر اقتصاد کلان

است که قطعاً تأثیرات خاص خودش را گذاشته است. کارگاه‌ها و همایش‌های متعددی را در دانشگاه‌ها و ادارات برای افراد مختلف برگزار کرده‌ایم. گزارش‌های تحلیلی و روزانه در رادیو، تلویزیون و نشریات مختلف در استان ارسال شده است. به نظر می‌رسد سیر صعودی حجم معاملاتی امسال و افزایش قابل توجه آن بیانگر این است که این فعالیت‌ها تأثیر خاص خودش را گذاشته است و در نتیجه همین اقدامات بوده است که شاهد استقبال بیشتر مردم در بورس هستیم.

عوامل اصلی کمتر توسعه‌یافتگی بازار پول و سرمایه در ایران چیست؟

در ارتباط با بازار پول اظهار نظر نمی‌کنم. اما وقتی صحبت از توسعه‌یافتگی یا توسعه نیافتگی بازار سرمایه می‌شود، لازم است به شاخص‌هایی از قبیل اندازه بازار سرمایه که معمولاً نسبت به GDP سنجیده می‌شود، تنوع و تعداد ابزارهای مالی مورد معامله در بازار سرمایه، تأمین مالی و تأمین مالی بین‌المللی در بازار سرمایه، ارزش و دفعات معاملات سالیانه و حتی روزانه بازار سرمایه، نهادهای بازار سرمایه که از مهم‌ترین ارکان بازار سرمایه محسوب می‌شوند و هرچند تعداد این نهادها بیشتر و از نظر سخت‌افزاری و نرم‌افزاری پیشرفته‌تر باشند به توسعه بازار سرمایه و از این طریق بر توسعه اقتصادی تأثیر و کمک بیشتری خواهند داشت، درصدی از مردم که سهامدار هستند و در بازار سرمایه معامله می‌کنند باید توجه کرد. از منظر این شاخص‌ها پیشرفت و توسعه قابل توجهی در بازار سرمایه کشور اتفاق افتاده است. حتی قوانین بازار سرمایه به‌روز شده است. تمام تلاش‌ها برای رسیدن به وضع مطلوب بوده و هست. اکنون در بسیاری از شهرها نهادهای بازار سرمایه بال‌اخص کارگزاری‌ها به همراه بورس‌های منطقه‌ای حضور دارند و بسیاری از مردم با بورس و مفاهیم بورسی آشنا شده‌اند اما برای رسیدن به وضعیت مطلوب فاصله وجود دارد و زمان می‌برد. لازم است در این راستا موانع برداشته شود. به این نکته توجه شود که بازار سرمایه و پول در عین حال می‌توانند مکمل هم باشند و توسعه هرکدام بر توسعه دیگری اثر داشته باشد.

چند شرکت بورسی و با چه حجم سرمایه‌گذاری در استان کرمان فعالیت دارند، ترکیب حضور اشخاص حقیقی و حقوقی در بازار سرمایه کرمان چگونه است؟ به عبارتی چه حجمی از نقدینگی در نیمه اول سال ۹۸ در کرمان وارد بازار سرمایه گردیده و چه سهمی از آن توسط شرکت‌ها تزریق گردیده است؟

اگر منظور این است که چند شرکت کرمانی وارد بورس شده است، ما پنج شرکت بورسی در کرمان داریم؛ شرکت سیمان کرمان، مس شهید باهنر، گروه صنعتی بارز، سنگ‌آهن گل‌گهر و شرکت ملی صنایع مس ایران که حدود ۷ درصد از ارزش بازار بورس کشور را به خود اختصاص داده‌اند. همچنین ۶ شرکت فراپورسی داریم؛ توسعه عمران کرمان، سیمان ممتازان، سرمایه‌گذاری مس سرچشمه، تولید

دیگر برای شرکت‌های پذیرفته شده در بورس است. از دیدگاه سرمایه‌گذاری که وارد بورس شده‌اند و سهامدار نام دارند می‌توان این‌طور عنوان کرد که سهامداران بورس در واقع می‌توانند بیشترین بازدهی را از سرمایه‌گذاری خود نسبت به موارد رقیب کسب کنند؛ چرا که این شرکت‌ها از بهترین شرکت‌ها هستند و ضمن آنکه در پذیرش مورد غربال‌گری قرار گرفته‌اند، نظارت کافی از طریق بورس بر فعالیت این شرکت‌ها همیشه وجود دارد، ضمناً تنوع زیادی از شرکت‌ها براساس نوع صنعت و فعالیتی که دارند در بورس وجود دارد و لذا شرکت‌های متنوع به معنای تنوع سرمایه‌گذاری و تنوع انتخاب برای سرمایه‌گذاری سهامداران است. به‌علاوه بازار بورس یک بازار دائمی و شفاف و یک بازار همیشگی به معنای قدرت نقد شوندگی بالای سرمایه‌گذاران است. نکته دیگر این است که هزینه‌های انجام معامله در بورس نسبت به سایر سرمایه‌گذاری‌ها کمترین مقدار است که نکته مهمی است. خرید سهام در بورس نزدیک ۰/۴ درصد هزینه دارد که مشمول مالیات هم نیست، اما هزینه در فروش سهام نزدیک یک درصد است که با ۰/۵ درصد مالیات به این عدد می‌رسد که باز نسبت به بقیه فعالیت‌ها عدد قابل توجهی نیست. همچنین فرایند انجام معامله در بورس سهل‌ترین و ساده‌ترین فرایند است.

همچنین اطلاعات تحلیلی که در این بازار توسط کارشناسان مختلف صورت می‌گیرد، می‌تواند ریسک کمتر و امکان اقدام آگاهانه در اختیار سرمایه‌گذار و سهامدار قرار دهد. به‌طور کلی مزیت کارکرد بازار سرمایه در این است که هم می‌تواند به توسعه اقتصادی کشور و هم به شرکت‌ها برای توسعه فعالیت و تأمین مالی‌شان کمک کند و هم این‌که فرصت سرمایه‌گذاری در اختیار افرادی که نقدینگی دارند و می‌خواهند از سرمایه خود بازدهی کسب کنند ایجاد کند. این بازار، بازار همیشگی است که برای هر سه گروه، تأثیرات مثبتی به همراه دارد. حتی دولت هم از پتانسیل بورس و بازار سرمایه برای تأمین مالی استفاده می‌کند. انتشار اسناد خزانه اسلامی و معامله آن در بورس بیانگر استفاده دولت از بازار سرمایه برای تأمین مالی است.

تحلیل شما از چگونگی رشد بازار سرمایه در کرمان در نیمه اول سال ۱۳۹۸ و به‌طور کلی روند بازار سرمایه در این استان چیست؟

در نیمه اول سال ۹۸ حجم معاملات خوب بوده است و نسبت به مدت مشابه سال قبل تقریباً دو برابر شده است، به‌طوری که روزانه بیش از ۸ میلیارد تومان معامله داشتیم. بد نیست که به روند توسعه بازار سرمایه هم اشاره شود، از سال ۸۳ که بورس منطقه‌ای کرمان شروع به فعالیت کرده است، فعالیت‌های دیگری هم در این بورس صورت گرفته است که عمدتاً آموزش و باهدف فرهنگ‌سازی بوده است. در واقع سعی کرده‌ایم مردم را با بورس آشنا کنیم و زمینه را برای سرمایه‌گذاری در بورس فراهم کنیم. اقدامات متنوعی انجام شده است، در این مدت برای بیش از ۴۵ هزار نفر، تقریباً معادل ۵۰۰ هزار نفر ساعت آموزش ارائه شده

دارد نیاز به تحلیل دارد. فرد باید ریسک سرمایه را بشناسد، در کلاس‌هایی که به‌صورت رایگان در بورس کرمان تشکیل می‌شود این موارد آموزش داده می‌شود که علاقه‌مندان بتوانند انتخاب سید بهینه را بیاموزند. در واقع اساس بحث برای تشکیل سید بهینه این است که مجموعه‌ای از سهامی انتخاب شود که ریسک را به حداقل برساند و بتواند بیشترین بازدهی ممکن را به دست بیاورد.

○ نظر شما در مورد چگونگی تحرک سرمایه در استان کرمان چیست؟

عموماً جابجایی سرمایه بین بخش‌های اقتصادی و بین مناطق جغرافیایی را تحرک سرمایه می‌نامند. به‌طور کلی می‌توان گفت ورود سرمایه به بورس نوعی تحرک سرمایه هست که هرچه حجم آن بیشتر باشد، اثرگذاری و پویایی آن بیشتر خواهد بود.

○ سرمایه‌گذاران در بورس باید به چه نکات مهمی توجه نمایند تا ریسک سرمایه‌گذاری خود را به حداقل برسانند؟

سرمایه‌گذاران باید با مشورت با کارشناسان که در کارگزاری‌ها فعالیت می‌کنند، مشورت کرده و با مطالعه دقیق شرایط اقتصادی کشور، وضعیت صنعتی که بنگاه در آن فعالیت می‌کند و بررسی دقیق شرایط بنگاه و تحلیل‌هایی که در این رابطه باید انجام شود وارد بازار شوند. قطعاً اقدام ناآگاهانه، ورود پُر ریسکی را برای ایشان به همراه دارد و خطرات زیادی پیش روی آن‌ها قرار می‌دهد. لذا توصیه می‌شود کسانی که قصد ورود به بورس را دارند در ابتدا در کلاس‌هایی که در بورس کرمان تشکیل می‌شود و به آن‌ها آگاهی عمومی می‌دهد، شرکت کنند و از مشاوره کارگزاران و کارشناسانی که در بازار هستند بهره‌مند شوند تا بتوانند اقدام آگاهانه‌ای را انجام دهند.

○ چنانچه توضیحات بیشتری در خصوص بازار سرمایه در کشور و استان لازم می‌دانید، بفرمائید؟

با توجه به این‌که طبق ابلاغیه اصل ۴۴ قانون اساسی، سهم دولت از اقتصاد در حال کم شدن و فعالیت و حضور بخش خصوصی در اقتصاد در حال افزایش است، هم‌چنین با توجه به تعداد زیاد شرکت‌هایی که پتانسیل ورود به بورس را دارند و حجم نقدینگی قابل‌توجهی که در اقتصاد کشور وجود دارد، به نظر می‌رسد بهترین گزینه سرمایه‌گذاری، باثبات‌ترین و نقدشونده‌ترین سرمایه‌گذاری، در بورس رخ می‌دهد. به دنبال آن هستیم که فرهنگ‌سازی، آگاهی بخشی و آشنایی لازم است برای مردم فراهم شود و دسترسی مردم هم از نظر فیزیکی به بورس بهتر شود تا بتوانند آگاهانه و راحت‌تر در بورس سرمایه‌گذاری کنند. توسعه فیزیکی بازار سرمایه در همین راستا دنبال می‌شود. نکته اساسی که وجود دارد، این است که افراد حتماً آگاهی خود را از شرایط بورس و چگونگی سرمایه‌گذاری در آن را افزایش دهند تا متضرر نشوند و بهترین منفعت را از این نوع سرمایه‌گذاری کسب کنند. ●

برق ماهتاب کهنوج، گروه اقتصادی کرمان خودرو و سنگ‌آهن گهر زمین که بیش از ۷ درصد از ارزش فرابورس را به خود اختصاص داده‌اند.

اما اگر بحث این است که مردم کرمان می‌توانند سهام چه شرکت‌های بورسی را بخرند، پاسخ این است: سهام تمام شرکت‌هایی که در بورس و فرابورس پذیرفته شده‌اند، قابل خریداری برای مردم کرمان هست. دسترسی سامانه برای سهام همه شرکت‌هاست و بازار بورس و فرابورس برای همه مردم کرمان باز است و می‌توانند از طریق کارگزاری‌ها سهام خود را خرید و فروش کنند.

در پاسخ به چگونگی ترکیب حضور اشخاص حقیقی و حقوقی، متأسفانه در این رابطه به آمار دسترسی نداریم، اما هم افراد حقیقی و هم حقوقی از طریق بورس کرمان در بازار بورس اقدام به خرید و فروش سهام می‌کنند.

ارزش معاملاتی که در بورس منطقه‌ای کرمان در نیمه اول سال ۹۸ انجام شده است بیش از ۱۱ هزار میلیارد ریال بوده است. با ذکر مجدد این نکته که آمار معاملات برخط و دفاتر پذیرش گروهی به این عدد اضافه می‌شود.

○ یکی از مسائل مهم سرمایه‌گذاری در بورس، تشکیل سید سرمایه‌گذاری است؛ سیدی که بهینه باشد. اصولاً چه روش‌هایی برای تشکیل سید بهینه سرمایه‌گذاری برای سرمایه‌گذاران کرمان توصیه می‌نمایید؟

اصطلاح معروفی است که می‌گوید «تمام تخم‌مرغ‌ها را نباید در یک سبد گذاشت»؛ به این معناست که ریسک شرکت‌های مختلف، شرایط آن‌ها و عوامل مؤثر بر تغییر قیمت سهام‌شان متفاوت است. ضمن این‌که شرایط اقتصادی کشور و صنعتی که در آن فعالیت می‌کند نیز همیشه یکسان نیست و به یک‌جهت حرکت نمی‌کند. در این رابطه توجه به چند نکته الزامی است، عواملی که بر سهام شرکت‌ها تأثیر می‌گذارد به چند دسته تقسیم می‌شوند؛ عوامل بین‌المللی و کلان اقتصادی و سیاسی که مربوط به سطح اقتصاد کلان کشور است، دیگری عواملی که مربوط به یک صنعت خاص است و سوم عواملی که مربوط به خود بنگاه هستند؛ یعنی فعالیت و شرایط بنگاه باید مورد توجه قرار گیرد. پس وقتی که کسی می‌خواهد سهم بخرد باید تمام این عوامل را تحلیل کند و ببیند عوامل مربوط به کلان کشور، سطح بین‌المللی، صنعت و خود بنگاه چگونه روی سطح قیمت سهام شرکت تأثیر می‌گذارد. مثلاً نوسانات نرخ ارز بر تمام شرکت‌ها تأثیر یکسانی نخواهد داشت؛ بسته به نوع شرکت که صادرکننده یا واردکننده و یا شرکتی باشد که تولیداتش را نه صادر می‌کند و نه نیاز به واردات دارد، در نتیجه میزان این تأثیرگذاری باید مورد تحلیل قرار بگیرد. یا مسائل دیگری که اقتصاد کشور ما درگیر آن‌ها است؛ مثلاً تحریم‌ها که قطعاً بر تمام شرکت‌ها تأثیر یکسانی ندارند و فرد بهتر است با تحلیل این موارد وارد بازار سرمایه و سرمایه‌گذاری در بورس شود. این‌که چه روش‌هایی برای تشکیل سید بهینه وجود